

נמרוד 30

בשבעות האחרונות הפכה מרים בן-פורת, פקידה של משלם-המיסים הישראלי, את בית המשפט לבמה של תעמולה. היא התעלמה מנוהג משפטי יסודי, לפיו אין להטיל במהלך המשפט דופי באנשים שאינם צד במשפט, ושאין להם על כן כל אפשרות להתגונן. באין מפריע זרקה האשמות ימינה ושמאלה, אמרה דברים נוראים על אנשים פרטיים שאין להם כל אפשרות לבוא ולתבוע את על-בונם. בית-המשפט לא התערב בדבר.

במשפט חרותי פסל נשיא בית-המשפט העליון, בצורה שעוררה ביקורת חמורה בחוגי המשפטנים, החלטה של שלושה שופטים מחוזיים נכבדים שהחליטו לשחרר את הנאשם בערבות. כתוצאה מכך, כך אומ"ר רים, דרשו השופטים הנפגעים להעביר את המשפט להרכב אחר.

האחירה בין השופטים לבין עצמם הולכת ונעשית מתוחה. שוב אין זה חזיון בלתי רגיל לשמוע, בשיחות פרטיות, מפי שופט מלים חריפות מאד על השבון שופט אחר. ישנו הרושם כי האמון ההדדי בין השופטים התערער לא במעט.

כל זה זרע הששות ככדים בלב אנשים העוקבים מקרוב אחרי הנעשה בבית-המשפט. אחרי מה שקרה השבוע, אין מנוס מלהשמיע חששות אלה בפומבי.

★ ★ ★

ביום העכור שהציף את החיים הצניבוריים בארץ, עמד עד כה בית-המשפט כסלע איתן, כמגדלור באפלה.

הקהל הרחב התייאש מזמן מן הכנסות, כמוסד שייבאק על זכויות האזרח וחרות האדם. הוא ראה מוסד זה הופך יותר ויותר לבורסה המחלקת את השלל בין המפלגות. הוא ראה צירי מפלגות נמנעים מהצבעה על עניינים שנגעו לציפור נפשם, וממשיכים לשבת ליד האכוס הקואליציוני אחרי שמצעם נדרס בנעלי שותפיהם.

הוא ראה את מפלגות האופוזיציה שופעות חוכמות והלצות, אך משתמטות מכל מאבק שיכול היה להרגיז באמת את ראש-הממשלה וקבוצת עוזריו. הוא הגיע למסקנה שאין זה חשוב אם דוקטור ישראל רוזנברג או דוקטור יוחנן באדר הוא תת-שר הסעד, ואם רשימות-הייבוא השמנים ביותר הולכים לצינונים כלליים או פרטיים.

בית-המשפט עמד מעל לכל אלה. הוא היה המיבצר האחרון. דיברנו על "השורה השחורה הרקה" של שופטי ישראל בחרדת קודש, כמו שקיפלינג דיבר על "השורה האי-דומה הרקה" של חיילי בריטניה, שהגנו על האימפריה.

★ ★ ★

היו שטענו כי היתה זאת נאיביות יתרה מצדנו. הם אמרו שאי אפשר לקחת שבית-המשפט יהיה אי בודד בים עכור, שיוכל להחזיק מעמד לאורך ימים, כאילו הוא מנותק מן המציאות הסובבת אותו.

אמרו שאין זו אלא שאלה של זמן עד שמינויים מפלגתיים יהרסו את בית-המשפט מכפנים.

אמרו שאפשר לחלק משפטים בעלי אופי פוליטי לשופטים אשר דעותיהם הפוליטיות הידועות מתאימות למחלקים.

אמרו שגם בית-המשפט הטוב ביותר הוא חסר-אונים, כשהמשטרה והתביעה הן כללית מביימים משפטים (כמו בענין שטיינברג), נמנעים מלתבוע לדין נשבעים לשקר (כמו בענין זינגר-מינקובסקי) ואינם מגייסים שופטים נגד עבריינים הקרובים למלכות (כמו ב-40 התיקים המפורסמים לזראון).

לא רצינו להאמין בכך. איננו רוצים להאמין בכך גם כיום. אולם אחרי מה שקרה השבוע, חייבים אנחנו לצלצל בפעמון האזעקה: עוררי ישראל, לפני שזה יהיה מאוחר מדי.

אם יפוג האמון בבית-המשפט, כפי שפג האמון במפלגות, ישתרר במדינה תוהו-והוה. צעירים נבוכים ומיואשים יתדרדרו במדרון המחתרת.

כי מדינה שמת בה החוק, משולה לאדם שמת לבו.

המשפט ושלא הגיש עירעור, פסל פסק-דין סופי של שופט בישראל. מחר בבוקר יקרה שיאשימו אותך, הקורא, ברצח. שני קציני-משטרה גבוהים, אשר בית-המשפט חייב להאמין להם, יישבעו על דוכן העדים כי ראו אותך מבצע את הרצח, ומצאו את טביעת אצבעותיך שלך על האקדח. אולם ימצא שופט אמין וחריצן שיקבע כי הקצינים שיקרו, וכי אתה חף מפשע.

אולם המשטרה לא תשחרר אותך מבית הסוהר. אחרי חצי שנה ישאל חברי-כנסת (אחרי שיחזור מחופשתו בחוץ-לארץ ויתפנה מעיסוקים חשובים יותר) מדוע לא שוחררת או יקום שר-המשטרה ויודיע כי לא שוחררת מפני שמר חיים כהן הביע את הדעה שהשופט טעה.

זהו דבר נורא. פירושו שזאב שטיינברג, אדם שיחזקאל סהר התנהג כלפיו בצורה שפלה ומי

מאחר שהמדובר אינו בעמוד רגיל של פסק-דין רגיל, אלא בעימוד שהכיל ביקורת קמלנית על שרות ממלכתי מרכזי, עמוד שהיה המרכז הציבורי של פסק-דין בעל חשיבות ציבורית מכרעת, הרי חייב הדבר להזעיק כל אדם שחרד לשלום המשפט הישראלי.

★ ★ ★

אם היתה זאת פרשה מחרידה, הרי יקרה השבוע משהו בכנסת שהוא מחריב שבעתיים.

לפני כמה חודשים הפסיד היועץ המשפטי במשפט פילי שהגיש נגד הקצין זאב שטיינברג. לא זו בלבד ששטיינברג זוכה, אלא ששופטת-השלום מינה שמיר קבעה ששני קציני-משטרה גבוהים שיקרו בבית המשפט. נסתבר שהמשפט כולו לא היה אלא

שני אותות-אזעקה הידהו השבוע ידניה. הם צריכים להטיל חרדה בלב כל אדם נאמן.

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב כינס השופט זאב צלטנר את שני הצדדים במשפט עומס בן-גוריון והודיע להם כי נעלם באופן מסתורי עמוד מפסק-הדין שניתן לפני שבוע. השופטים השתללו לשחזר את תוכן העמוד. הוא הכיל ביקורת קמלנית על עותו של המפקח הכללי של משטרת ישראל, יחזקאל סהר.

שאלה חמורה היא אם בכלל היתה זכות חוקית לשופטים לשחזר את העמוד. כל עורך-דין לומד בבית-הספר למשפטים כי מעמדם של השופטים פג ברגע מתן פסק הדין. האם יש להם הזכות להתכנס שנית כדי לשחזר פסק-דין שחלק ממנו נעלם? זוהי שאלה לעורכי-דין. את הציבור הפשוט, שאינו לובש את הגלימה השחורה, צריכה לחחרר שאלה לגמרי אחרת: איך נעלם העמוד מפי 30?

★ ★ ★

השופט צלטנר טען כי העמוד היה בביתו בשעה שהודיע על מתן פסק-הדין (וקרא רק את משפטי האחרונים), וכי נעלם רק לאחר מכן. עם כל הכבוד לשופט, טענה זו אינה יכולה לעמוד בפני ביקורת עניינית, ושאלת השאלה מדוע התערב השופט בכלל בענין החייב לשמש נושא לחיקרה פלילית עקב היותו חמור במיוחד. אחרי קריאת גזר-הדין, מסר השופט צל-טנר במו ידיו את התיק לידי הפקיד הראשי של בית-המשפט. הפקיד הודיע השבוע כי הדאות מוחלטת כי לא הניח את התיק מידי. הוא מסר אותו בחדרו לפרקליטים ולעתונאים שהתקבצו מסביבו, ומאותו רגע היו עשרים איש (וביניהם אני עצמי) עדים לכל מה שנעשה בו עד לרגע בו גילה מישהו מבין הנוכחים במקום כי חסר עמוד.

אם כן, קרוב לוודאי כי העמוד כבר חסר ברגע שהשופט צלטנר קרא את חלקו האחרון בפני הקהל. אולם ברור כי לא חסר בשעה שהשופטים חתמו עליו.

מאחר שהשופט שילה לא נוכח בבית המשפט בשעת מתן פסק-הדין, יש להניח כי פסק-הדין נחתם יום לפני כן. במלים אחרות: יש אפשרות רצינית ביותר שהעמוד נעלם ב-24 השעות האחרונות לפני מתן פסק-הדין, בעודו נתון בידי השופטים.

★ ★ ★

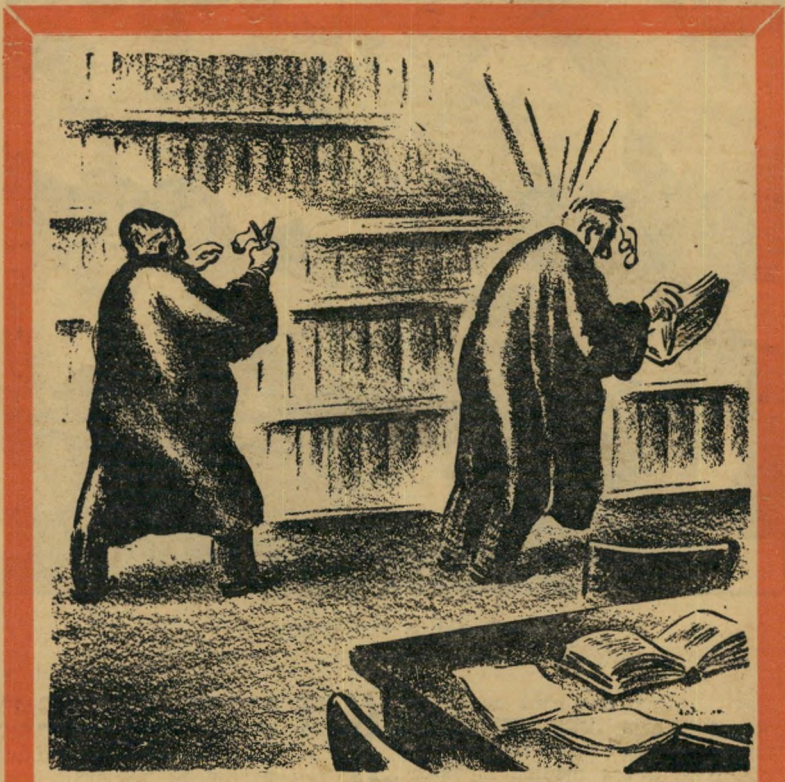
הרק צד אחד של התעלומה. הצד השני הוא: איך הגיע לעתונאים טופס השופט צלטנר אמר כי בידי העתונאים

היה רק חלק מן העמוד.

זוהי קביעה בלתי-מדוייקת. כירי העתונאים היו שני חלקים, אותם קיבלו מירי השופט שילה. החלק השני היה שיוך לטיזנה קודמת, כנראה של השופט שילה, והוא לא התאים לנוסח הסופי של פסק-הדין — אותו נוסח שנעלם.

כאשר מתפרסם חלק זה בעתונות, בצורה שהיתה עשויה להעליל ליחזקאל סהר, ראה השופט קיסטר חובה לעצמו להכחיש אותו בפומבי, וכך נתגלה הענין כולו.

העולם הזה כבר עמד לפני שבוע על התופעות המוזרות שליוו את פסק-הדין הזה מן הרגע הראשון. תופעות אלה, שלפי השמועה נבעו בחלקן מחילוקי-הדעות בין שלוש השופטים (ובעיקר בין השופטים צלטנר ושילה מצד אחד, והשופט קיסטר מצד שני), עוררו הנבות ציבוריות רחבות. אולם מה שקרה מאז הוא חסרת-תקדים בהיסטוריה המשפטית של הארץ — הן היעלמו המסתורי של עמוד בשעה שפסק-הדין היה כנראה במרות השופטים, והן מסירתו של טופס בלתי-נכון או בלתי-סופי של אותו עמוד לידיהם של העתונאים.

היועץ המשפטי בפעולה

תועבת, שעבר דרר-יסורים טראגיית ושנמצא חף מכל פשע וזחור מכל טהור, אינו יכול למצוא לעולם סעד משפטי של ממש.

אם יכלו חברי הכנסת לשמוע הודעה כזאת מבלי שתבלע אותה האדמה הפוליטית, אם יוכל היה שר בישראל להשמיע הודעה זו מבלי לקפוץ ממקומותיהם כנשוכי נחש, אם שר המשפטים, האיש האחראי במי-שריך למעשי היועץ המשפטי, לא קם בו במקום והתפטר מתפקידו,

ואם העתונות של המדינה יכלה לעבור על כך כענין של מה בכך, הרי שמשוהו רקוב בממלכת דני-מארק.

★ ★ ★

שני מקרים מחרידים אלה הם חלק מן הסדקים ההולכים ומתרחבים לאחרונה בחומת המשפט הישראלי.

ביום שפל, והאחריות הציבורית על כך חלה על יחזקאל סהר.

היועץ המשפטי לא עירער על פסק-הדין במועד שנקבע לו על-ידי החוק. כשעבר מועד זה, הפך פסק-הדין של השופט שמיר לחוק המדינה, פסק-דין סופי שאין עליו עירעור.

השבוע נשאל שר-המשטרה בכור שיטריט מדוע לא הוגש משפט נגד שני הקצינים ששיקרו, ואז הודיע שיטריט הודעה שאין לה תקדים מאז יצרו הרומאים, לפני 2500 שנה, את מסגרת מדינת-החוק.

שיטריט הודיע כי לא ננקטו צעדים נגד הקצינים המשקרים מפני שהיועץ המשפטי, פקיד ש-כיר של ממשלת ישראל, קבע שהשופט טעתה.

הקורא ייטיב לעשות אם יעצור במקום זה בקריאה ויחשוב כמה דקות מה פירושו של מלים אלה. נאמר כי היועץ המשפטי, שהיה צד ישיר במשפט, שהפסיד את